

ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Του Ανδρέα Ανδριανόπουλου
www.andrianopoulos.gr

Η αναζήτηση ενεργειακής ασφάλειας δεν θα πάψει να αποτελεί καθοριστικό στόχο στα χρόνια που έρχονται.

Ανάλογα με τα συμφέροντά τους οι χώρες θα διαμορφώσουν στρατηγικές στη βάση δύο καθοριστικών προϋποθέσεων. Στην μια κατηγορία βρίσκονται οι χώρες εκείνες που παράγουν ενέργεια και στα εδάφη τους βρίσκονται αποθηκευμένες σοβαρές ποσότητες πετρελαίου και φυσικού αερίου. Κοντά στην κατηγορία των χωρών, αλλά όχι ακριβώς στο ίδιο επίπεδο, βρίσκονται κι εκείνες που ο εθνικός τους χώρος χρησιμοποιείται για την μεταφορά των ενεργειακών αποθεμάτων.

Στην δεύτερη κατηγορία βρίσκονται τα κράτη εκείνα που απαραίτητα εξαρτώνται από εισαγόμενη ενέργεια για την καθημερινή οικονομική τους επιβίωση και για την διατήρηση της κοινωνικής τους ισορροπίας.

Είναι αυτονόητο πως οι επιδιώξεις των δύο παραπάνω κατηγοριών χωρών δεν είναι υποχρεωτικό να είναι συγκρουσιακές. Στην καλύτερη περίπτωση για την ειρήνη η συνεργασία, η συνοχή και η καλή θέληση ανάμεσά τους θα φέρει τα καλύτερα αποτελέσματα. Χωρίς αμφιβολία όμως υπάρχουν και σκοτεινές πλευρές.

Δεν είναι απίθανο, ούτε και αντι-δεοντολογικό βέβαια, κάποιοι να επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τα πλεονεκτήματα που η φυσική θέση ή το υπέδαφος της χώρας τους προσφέρει, για την εξασφάλιση άλλων γενικότερων πλεονεκτημάτων. Στην περίπτωση αυτή ανοίγει ο δρόμος για ιδιαίτερες πολιτικές στρατηγικές και ευέλικτους τακτικούς χειρισμούς.

Για την Ελλάδα ιδιαίτερα οι χειρισμοί σε σχέση με την λεγόμενη ενεργειακή διπλωματία θέλουν ιδιαίτερη προσοχή. Υπάρχουν κάποια δεδομένα που δεν μπορούμε να αγνοούμε: **α.** Η χώρα έχει τεράστια ενεργειακή εξάρτηση. Δεν είναι μόνο πως δεν έχουν προωθηθεί αποτελεσματικά εναλλακτικές πηγές ενέργειας, αλλά δεν έχουν μειωθεί ούτε κατ' ελάχιστο οι ενεργοβόρες συνήθειές μας.

β. Στον τομέα του φυσικού αερίου η εξάρτησή μας από την Ρωσική Ομοσπονδία είναι περίπου ολοκληρωτική

γ. Η χώρα μας μετέχει στο NATO και είναι μέλος της ΕΕ. Κατά συνέπεια οφείλει να ακολουθεί την γενική στρατηγική, μεταξύ άλλων και στον τομέα της ενεργειακής ασφάλειας, των οργανισμών των οποίων είναι μέλος. Παράλληλα, εισπράττει στο ακέραιο τα προβλήματα που δημιουργούνται ανάμεσα στους οργανισμούς αυτούς και τις όποιες τρίτες χώρες.

δ. Στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή που βρισκόμαστε αναπτύσσονται εντάσεις που έχουν σχέση με ευρύτερες γεω-στρατηγικές ανακατατάξεις, ενεργειακές διπλωματικές πρωτοβουλίες και συμφέροντα εξασφάλισης σίγουρων πηγών ενέργειας κ' ασφαλούς μεταφοράς τους στις διεθνείς αγορές.

Με βάση τα παραπάνω, ο σχεδιασμός της εξωτερικής μας πολιτικής οφείλει να κινείται πάνω σε ένα σαφές πλαίσιο οριοθετημένων στόχων. Για όσο διάστημα η

εξάρτηση της χώρας από πετρέλαιο και φυσικό αέριο παραμένει μεγάλη δεν είναι δυνατόν παρά να καλλιεργεί καλές σχέσεις με γειτονικές χώρες που είναι σε θέση να την βοηθήσουν στους τομείς αυτούς. **Μια απόλυτη σταθερή λοιπόν της εξωτερικής μας πολιτικής θα πρέπει να είναι η φροντίδα διατήρησης καλών σχέσεων με την Ρωσική Ομοσπονδία.**

Σε ένα παράλληλο πεδίο η χώρα θα πρέπει **να μην ταράσσει τις ισορροπίες των σχέσεών της με το NATO και τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ.** Στην πράξη αυτό σημαίνει προσεκτικές κινήσεις ώστε η χώρα να μην φαίνεται πως διασπά το όποιο ενιαίο μέτωπο υπάρχει απέναντι λ.χ. στην Ρωσία αλλά ούτε και να βγαίνει μπροστά σε επιλογές που χτυπούν εκεί ακριβώς που ενοχλείται η Μόσχα (λ.χ. θέματα που αναφέρονται σε αντιθέσεις Κρεμλίνου με NATO ή στις σχέσεις της Ρωσίας με τις χώρες της πρώην σοβιετικής περιφέρειας).

Η πρακτική αποτίμηση μιας τέτοιας πολιτικής **επιβάλλει ουσιαστικές διαπραγματεύσεις για κάθε κίνηση στην ενεργειακή σκακιέρα.** Όταν λ.χ. συμφωνείται η επέκταση της χρονικής διάρκειας προμήθειας φυσικού αερίου από την Γκάζπρομ, κάτι που σίγουρα εξυπηρετεί μακροχρόνια τα οικονομικά συμφέροντα της χώρας, παράλληλα θα πρέπει να συμβολαιοποιείται η εξασφάλιση της αδιατάρακτης σχετικής προμήθειας ανεξάρτητα από δυσκολίες και προβλήματα με ενδιάμεσες χώρες (λ.χ. Ουκρανία, Τουρκμενιστάν). Θα πρέπει να συνεκτιμάται από την πλευρά μας πως οι σχετικές συμφωνίες διευκολύνουν λ.χ. την Γκάζπρομ να εξασφαλίσει από τις παραγωγούς χώρες (Τουρκμενιστάν, Ουζμπεκιστάν κ) ποσότητες που διεκδικούνται και από άλλους εμπορικούς φορείς (Κίνα, Ναμπούκο κ).

Η στρατηγική της χώρας λοιπόν θα πρέπει να εστιάζεται πάνω σε ένα άξονα εξυπηρέτησης εθνικών συμφερόντων δίχως διακινδύνευση παραδοσιακών συμμαχιών και συμβατικών υποχρεώσεων. Η Ελλάδα λ.χ. δεν μπορεί να κατηγορείται για στενότερη συνεργασία με την Ρωσία όταν την σχετική ευρωπαϊκή γραμμή έχουν ήδη παραβιάσει η Γερμανία, η Ιταλία ακόμη και η Γαλλία. Που δεν έχουν τις άμεσες ανάγκες αλλά και τις ενεργειακές εξαρτήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα μας. Επίσης, δεν μπορεί η χώρα να υφίσταται κριτική για την ενδεχόμενη συμμετοχή της στον αγωγό αερίου South Stream όταν ΕΕ και ΗΠΑ δεν κατορθώνουν να εξασφαλίσουν από το Τουρκμενιστάν λ.χ. την οριστική δέσμευση για τις αναγκαίες ποσότητες αερίου που θα έκαναν τον Ναμπούκο βιώσιμο. Αλλά και ο Ναμπούκο δεν έχει προγραμματισθεί να περιλαμβάνει την Ελλάδα στην διαδρομή του. **Δεν δεσμεύεται λοιπόν λογικά η Ελλάδα να αποφεύγει κινήσεις που της αποδίδουν ισχυρούς ενεργειακούς πόρους.** Και ο αγωγός Interconnector (Τουρκία, Ελλάδα, Ιταλία) θα μπορούσε εξ ίσου να θεωρηθεί ανταγωνιστικός του Ναμπούκο!!

Απέναντι στην πλευρά της Ρωσίας η ελληνική πλευρά οφείλει να αποσαφηνίσει μια σειρά από κρίσιμα ζητήματα. Εφ' όσον η σχέση μπορεί να προχωρήσει πέραν από τις απλές εμπορικές συμφωνίες σε μια στενότερη συνεργασία φιλίας και περιφερειακής συνεργασίας είναι απαραίτητες κάποιες καθαρές παραδοχές. Όταν ο South Stream επεκτείνεται στην Ελλάδα δεν είναι νοητό να περιλαμβάνει αργότερα και την Τουρκία. Εάν πρόκειται τα Ρωσικά ενεργειακά προϊόντα να βρουν διέξοδο

από τον Νότο προς τις διεθνείς αγορές θα πρέπει η Ελλάδα να εξασφαλίσει την δυνατότητα να είναι ο σχετικός, και κατά το δυνατόν ο αποκλειστικός, διάδρομος. Τέλος ο περίφημος αγωγός πετρελαίου από το Μπουργκάς στην Αλεξανδρούπολη θα πρέπει επι τέλους να αρχίσει να υλοποιείται. Μια ειλικρινής συζήτηση για τα όποια προβλήματα θα οδηγήσει σε λύσεις και θα προωθήσει το έργο.

Η Ελλάδα, μέσα στη δίνη της οικονομικής κρίσης, δεν έχει πολλά όπλα στα χέρια της για να προχωρήσει σε εντυπωσιακούς χειρισμούς στο πεδίο των εξωτερικών της σχέσεων. Η επικέντρωση σε ζητήματα εξασφάλισης ενεργειακής ασφάλειας μπορεί να της δώσει την δυνατότητα ευρύτερης προώθησης των εθνικών της συμφερόντων αλλά και την ισχυροποίησή της στο ευρύτερο πεδίο των διακρατικών σχέσεων στην περιοχή μας.
